

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN-POLISH
CROSS-BORDER COOPERATION IN THE ENVIRONMENTAL
SPHERE**

**PERSPEKTYWY ROZWOJU UKRAIŃSKO-POLSKIEJ WSPÓŁPRACY
TRANSGRANICZNEJ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA**

Iryna Skorokhod^{1 (A,C,D,E,F)}, Nina Rebryna^{2(D,E,F)}

¹Lesya Ukrainka Volyn National University, Ukraine

¹Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki, Ukraina

²Volyn Vocational College of the National University of Food Technologies, Ukraine

²Wołyńskie Kolegium Zawodowe Narodowego Uniwersytetu Technologii Żywności,
Ukraina

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: F02, F20, O31

Submitted:

December 2022

Accepted:

May 2023

Tables: 0

Figures: 1

References: 29

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: F02, F20, O31

Zgłoszony:

grudzień 2022

Zaakceptowany:

maj 2023

Tabele: 0

Rysunki: 1

Literatura: 29

Citation:

Skorokhod, I., Rebryna, N. (2023). Prospects for the development of Ukrainian-Polish cross-border cooperation in the environmental sphere/ Perspektywy rozwoju ukraińsko-polskiej współpracy transgranicznej w zakresie ochrony środowiska. *Economic and Regional Studies*, 16(3), 384-398. <https://doi.org/10.2478/ers-2023-0024>

Abstract

Subject and purpose of work: The purpose of the article is to study the peculiarities of the development of environmental cross-border cooperation, as well as to determine the prospects and ways of deepening interregional Ukrainian-Polish cooperation in the environmental sphere.

The relevant international environmental cooperation of the states contributes to the improvement of the environment and provides a defined level of environmental safety. The challenges of international economic greening as well as the needs in cooperation between the neighboring states indicate that studying of the ecological state on the cross-border territories is considered to be of great significance.

Materials and methods: The methods used are the analytical and descriptive ones based on the critical literature review and an experiential reflective attitude on the key issues concerning the cross-border cooperation, ecological safety, and prospects of development of environmental cooperation.

Results: The role of cross-border cooperation in ensuring environmental security was studied in the article. The strategic priorities of Ukrainian-Polish environmental cooperation were considered. As a result of the analysis of the current state and the achieved results, the prospects for further ecological cooperation between Ukraine and the Republic of Poland in the conditions of European integration were revealed.

Conclusions: It is concluded that to assure the development of the Ukrainian-Polish cross-border environmental cooperation and to build the ecological safety system on the trans-frontier territories it is required at the regional level to establish partnership relationships in the environmental and economic sector; to intensify the environmental and economic international cooperation at various cross-border scales; to create a network of cross-border environmental information centers; to promote the environmental public education in the border regions of the neighboring states etc.

Keywords: cross-border cooperation, environmental security, Ukrainian-Polish environmental cooperation, strategic priorities, prospects of environmental cooperation development

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: Prof. Iryna Skorokhod (ORCID 0000-0001-8628-3715), Department of International Economic Relations and Project Management, Lesya Ukrainka Volyn National University, Voli av., 13, 43021, Lutsk, Ukraine, e-mail: Iryna.Skorokhod@vnu.edu.ua; PhD Nina Rebryna (ORCID 0000-0001-5221-1828), Department of Economics and Entrepreneurship, Volyn Vocational College of the National University of Food Technologies, Ukraine, e-mail: rebrina.nina@gmail.com

Journal included in: AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazEkon; Cabell's Journalytics; CNKI Scholar (China National Knowledge Infrastructure); CNPIEC - cnpLINKer; Dimensions; EBSCO; ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences); ExLibris; Google Scholar; Index Copernicus; J-Gate; JournalTOCs; KESLI-NDSL (Korean National Discovery for Science Leaders); MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); Polish Ministry of Science and Higher Education; QOAM (Quality Open Access Market); ReadCube; SCILIT; Semantic Scholar; TDNet; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb WanFangData; WorldCat (OCLC); X-MOL

Copyright: © The Authors, 2023. **Publisher:** John Paul II University in Biała Podlaska, Poland.

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Tematem niniejszego opracowania jest specyfika rozwoju transgranicznej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska, a także perspektywy i sposoby pogłębienia międzyregionalnej ukraińsko-polskiej współpracy w zakresie środowiska naturalnego.

Współpraca międzynarodowa tych dwóch państw w dziedzinie ekologii przyczynia się do poprawy stanu środowiska oraz zapewnia określony poziom bezpieczeństwa środowiskowego. Wyzwania międzynarodowej ekologizacji gospodarki, a także konieczność współpracy między sąsiadującymi państwami wskazują na istotne znaczenie monitorowania sytuacji ekologicznej na terenach transgranicznych.

Materiały i metody: Zastosowano metody analityczne i opisowe oparte na krytycznym przeglądzie literatury oraz empirycznej refleksji dotyczących kluczowych zagadnień dotyczących współpracy międzyregionalnej, bezpieczeństwa środowiskowego i perspektyw rozwoju współpracy w zakresie ochrony środowiska.

Wyniki: Przeanalizowano rolę współpracy transgranicznej w zapewnianiu bezpieczeństwa środowiskowego. Rozważono strategiczne priorytety ukraińsko-polskiej współpracy w zakresie ochrony środowiska. W wyniku przeprowadzonej analizy stanu obecnego i osiągniętych rezultatów nakreślono perspektywy dalszej współpracy w zakresie ochrony środowiska między Ukrainą a Rzeczpospolitą Polską w warunkach integracji europejskiej.

Wnioski: Z przeprowadzonej analizy wynika, że dla zapewnienia rozwoju ukraińsko-polskiej transgranicznej współpracy w zakresie ochrony środowiska oraz budowy systemu bezpieczeństwa środowiskowego na terenach przygranicznych konieczne jest ustanowienie partnerskich relacji w sektorze środowiskowym i gospodarczym na poziomie regionalnym, a także pogłębienie międzynarodowej współpracy w zakresie ochrony środowiska i współpracy gospodarczej, prowadzonej na różną skalę w wymiarze transgranicznym, oraz utworzenie sieci transgranicznych centrów informacji o środowisku, jak również promowanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w regionach przygranicznych sąsiednich państw itp.

Słowa kluczowe: współpraca transgraniczna, bezpieczeństwo środowiskowe, ukraińsko-polska współpraca ekologiczna, priorytety strategiczne, perspektywy rozwoju współpracy w zakresie ochrony środowiska

Introduction

International cooperation in the field of environmental protection contributes to the establishment of relationships between countries and has a positive effect on overcoming global environmental problems. Ensuring environmental safety is one of the priority directions of the domestic and foreign policy of Ukraine and the Republic of Poland. The state system of environmental protection in both states includes state and public bodies of power and management, which ensure the implementation of the environmental function and the implementation of the state's environmental policy.

The issues of interregional cooperation have gained special importance in connection with the expansion of the EU and are an important factor in the process of Ukraine's integration into the European Union. The border territories of neighboring states have many common features not only in natural and geographical, but also in ecological, economic, geopolitical, and other aspects.

Relationships between neighboring states largely depend on effective cooperation in the environmental sphere, which, in turn, depends on the level of environmental education of the population, culture and education of the neighboring states. Therefore, the issue of greening cross-border relationships is urgent. The works of such well-known scientists as O. Charucka (2016), E. Czech, M. Kropiewnicka (2012), A. Jakubowski, A. Miszczuk (2021), B. Kawałko (2011), K. Zapolska (2015), V. Kravtsiv, P. Zhuk (2015), N. Mikula, V. Zasadko (2014), I. Mykhasyuk, S. Fedyshyn (2011), Yu. Olishevsk

Wstęp

Międzynarodowa współpraca w dziedzinie ochrony środowiska przyczynia się do nawiązywania relacji między krajami i ma pozytywny wpływ na przewyższanie globalnych problemów środowiskowych. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego jest jednym z priorytetowych kierunków polityki wewnętrznej i zagranicznej Ukrainy i Rzeczypospolitej Polskiej. Państwowy system ochrony środowiska w obu krajach obejmuje państwowe i publiczne organy władzy i zarządzania, które realizują funkcję w zakresie ochrony środowiska oraz politykę państwa w dziedzinie środowiska.

Kwestie współpracy międzyregionalnej nabrały szczególnego znaczenia w związku z rozszerzaniem się UE i są niewątpliwie ważnym czynnikiem w procesie integracji Ukrainy z Unią Europejską. Obszary przygraniczne sąsiednich państw wykazują wiele cech wspólnych nie tylko pod względem przyrodniczym i geograficznym, ale także m.in. ekologicznym, ekonomicznym, geopolitycznym.

Stosunki między sąsiednimi państwami w dużej mierze zależą od skutecznej współpracy w sferze ekologii, która z kolei zależy od poziomu edukacji ekologicznej społeczeństwa, a także kultury i edukacji sąsiednich państw. Ekologizację stosunków transgranicznych należy zatem uznać za kwestię pilną. Prace tak znanych naukowców jak O. Charucka, (2016), E. Czech, M. Kropiewnicka, (2012), A. Jakubowski, A. Miszczuk, (2021), B. Kawałko (2011), K. Zapolska, (2015), V. Kravtsiv, P. Zhuk (2015), N. Mikula, Zasadko V. (2014), I. Mykhasyuk, S. Fedyshyn (2011), Yu. Olishevsk (2018) i innych. Jednocześnie niektóre kwestie dotyczące badania wpływu

(2018) and others. At the same time, some questions regarding the study of the impact of interregional cooperation on the ecological security of the region require further research.

Materials and methods

Analytical and descriptive methods were applied based on the critical literature review and an experiential reflective attitude on the key issues concerning the inter-regional cooperation, ecological safety, and prospects of the development of environmental cooperation. The literature provided qualitative data. Additionally, relevant legal acts, official documents and reports were used in the study.

Environmental cooperation development

Ukrainian-Polish cross-border cooperation in the environmental sphere began back in 1994, when the Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Poland on cooperation in the field of environmental protection (Agreement..., 1994) and in the field of water management in border waters (Agreement..., 1996) was signed. Since then, they began to develop and strengthen cooperation in the field of environmental protection, solving environmental problems and rational use of natural resources in accordance with the concept of sustainable development taking into account the interests of both countries. However, the implementation of more effective management of environmental protection activities is necessary due to the expansion and improvement of the level of effectiveness of the functioning of the system of local bodies authorities and management in the environmental sphere.

Solving environmental problems on a global scale requires coordinated actions of governmental and non-governmental organizations, cooperation between states and regions, and the development of a long-term environmental policy. Therefore, environmental security is increasingly becoming an integral component of global security (Maslova-Lysyckina, 2015).

The ecological security of transboundary territories should guarantee the protection and improvement of the environment at the international level, especially in areas of the mining industry with a large amount of harmful waste, in areas of radioactive contamination and extreme natural phenomena (floods, earthquakes, landslides). The deterioration of the ecological situation of the border areas requires certain actions from both Ukraine

współpracy międzyregionalnej na bezpieczeństwo środowiskowe regionu wymagają dalszych badań.

Materiały i metody

Zastosowano metody analityczne i opisowe oparte na krytycznym przeglądzie literatury oraz empirycznej refleksji dotyczącej kluczowych zagadnień w zakresie współpracy międzyregionalnej, bezpieczeństwa środowiskowego i perspektyw rozwoju współpracy w dziedzinie ochrony środowiska. Dane jakościowe zaczerpnięto z literatury przedmiotu. Dodatkowo w badaniu wykorzystano odpowiednie akty prawne, oficjalne dokumenty i raporty.

Rozwój współpracy w zakresie ochrony środowiska

Ukraińsko-polska współpraca transgraniczna w zakresie ochrony środowiska ma swój początek w 1994 roku, kiedy to podpisano umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska (Agreement..., 1994) oraz o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych (Agreement..., 1996 r.). Od tego czasu zaczęto rozwijać i zacieśniać współpracę w zakresie ochrony środowiska, rozwiązywania problemów środowiskowych oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju uwzględniającego interesy obu państw. Biorąc pod uwagę rozbudowę struktury i usprawnienie działań władz samorządowych i zarządzania w sferze środowiskowej konieczne jest jednak wypracowanie bardziej efektywnego zarządzania działaniami w zakresie ochrony środowiska.

Rozwiązywanie problemów środowiskowych w skali globalnej wymaga skoordynowanych działań organizacji rządowych i pozarządowych, współpracy państw i regionów oraz wypracowania długookresowej polityki ochrony środowiska. Oznacza to, że bezpieczeństwo środowiskowe w coraz większym stopniu staje się integralną częścią bezpieczeństwa globalnego (Maslova-Lysyckina, 2015).

Bezpieczeństwo środowiskowe obszarów transgranicznych powinno gwarantować ochronę i poprawę stanu środowiska na poziomie międzynarodowym, szczególnie na terenach zdominowanych przez przemysł wydobywczy z dużą ilością szkodliwych odpadów, na terenach skażeń promieniotwórczych oraz ekstremalnych zjawisk naturalnych (powodzie, trzęsienia ziemi, osuwiska). Pogorszenie sytuacji ekologicznej terenów przygranicznych wymaga konkretnych działań zarówno po stronie Ukrainy,

and Poland. Proper international cooperation of countries in the ecological sphere contributes to the improvement of the state of the environment and ensures a certain level of environmental safety.

Today, a unilateral solution to environmental problems will not ensure the appropriate level of environmental security in the state. It is thanks to multilateral cooperation between countries that it is possible to prevent or eliminate the consequences of an environmental crises. Therefore, it is necessary to expand international environmental cooperation. On the international arena, Ukraine must ensure its own environmental interests, create effective and efficient tools for achieving interstate parity in solving issues of the cross-border transfer of pollutants, industrial emissions, and discharges, participate in the implementation of joint environmental projects, and promote the attraction of foreign investments. It is thanks to the joint environmental efforts of the states that real prerequisites will be created for the further preservation of the natural resource potential.

However, the problems of international greening of the economy, as well as the need for cooperation between neighboring states, indicate that significant attention should be paid to the study of the ecological state of the border areas (Dubovych, 2005). One of the priority areas of state policy is ensuring sustainable regional development, which is achieved through such an important form as interregional cooperation. Interregional cooperation means any mutually coordinated activity of the authorities of two or more regions both within the state and outside it, aimed at the joint solution of issues of economic, social, cultural, and ecological development of these territories with the broad involvement of the local community (Babinova, 2011).

International and cross-border cooperation has been studied by many Polish scientists. According to O. Charucka's research, the reducing the degree of peripherality of areas by increasing their availability in domestic relationships should lead to greater integration and interconnection of areas lying on both sides of the border and to the gradual formation of cross-border functional areas linked economically, socially and in terms of communication. In the case of voivodeships bordering Ukraine, it is necessary to use previous experience and cooperation to develop economic, scientific and cultural ties, especially in areas that increase competitiveness, such as education, culture, environmental protection, infrastructure, and transport, and entrepreneurship. Voivodeships bordering with Ukraine need to use previous experience and cooperation to develop economic, scientific and cultural ties, especially in areas that will increase competitiveness, such as education, culture, environmental protection,

and Poland. Proper international cooperation of countries in the ecological sphere contributes to the improvement of the state of the environment and ensures a certain level of environmental safety.

Today, a unilateral solution to environmental problems will not ensure the appropriate level of environmental security in the state. It is thanks to multilateral cooperation between countries that it is possible to prevent or eliminate the consequences of an environmental crises. Therefore, it is necessary to expand international environmental cooperation. On the international arena, Ukraine must ensure its own environmental interests, create effective and efficient tools for achieving interstate parity in solving issues of the cross-border transfer of pollutants, industrial emissions, and discharges, participate in the implementation of joint environmental projects, and promote the attraction of foreign investments. It is thanks to the joint environmental efforts of the states that real prerequisites will be created for the further preservation of the natural resource potential.

However, the problems of international greening of the economy, as well as the need for cooperation between neighboring states, indicate that significant attention should be paid to the study of the ecological state of the border areas (Dubovych, 2005). One of the priority areas of state policy is ensuring sustainable regional development, which is achieved through such an important form as interregional cooperation. Interregional cooperation means any mutually coordinated activity of the authorities of two or more regions both within the state and outside it, aimed at the joint solution of issues of economic, social, cultural, and ecological development of these territories with the broad involvement of the local community (Babinova, 2011).

International and cross-border cooperation has been studied by many Polish scientists. According to O. Charucka's research, the reducing the degree of peripherality of areas by increasing their availability in domestic relationships should lead to greater integration and interconnection of areas lying on both sides of the border and to the gradual formation of cross-border functional areas linked economically, socially and in terms of communication. In the case of voivodeships bordering Ukraine, it is necessary to use previous experience and cooperation to develop economic, scientific and cultural ties, especially in areas that increase competitiveness, such as education, culture, environmental protection, infrastructure, and transport, and entrepreneurship. Voivodeships bordering with Ukraine need to use previous experience and cooperation to develop economic, scientific and cultural ties, especially in areas that will increase competitiveness, such as education, culture, environmental protection,

infrastructure, transport and entrepreneurship (Charucka, 2016).

K. Zapolska studied the legal basis of environmental security and issues of environmental security in the national security strategies of the Republic of Poland. The researcher proves that environmental security should therefore be associated with the condition of the natural environment, which is free from threats that disturb the balance of its ecosystems and biosphere. The understood ecological security emphasizes the huge role of prevention, forward thinking and international cooperation in developing standards to stabilize the state of the natural environment (Zapolska, 2015).

The overall objective of Green Europe is to protect people's livelihoods and achieve social transformation, following the UN Sustainable Development Goals, the Convention on Biological Diversity, the European Green Deal, the Paris Agreement, the EU Biodiversity Strategy 2030, the European Landscape Convention, and the EU Forestry Strategy. The priority is about creating greener living conditions, climate neutrality by 2050 and safer (resilient) cities and regions. Border regions should play a special role in this respect (Jakubowski, Miszczuk, 2021).

The concept of "cross-border cooperation" is closely related to the concept of "interregional cooperation". Some authors consider these forms of regional cooperation as identical, while others emphasize that the first concept is somewhat broader. Cross-border cooperation is joint actions aimed at deepening economic, social, scientific, and technical, cultural and other relationships between territorial communities and local executive bodies of neighboring states within the scope of competence defined by their national legislation (on a transborder cooperation, 2004). Thus, in the researcher's opinion, the broadest of the considered concepts is interregional cooperation, which defines the right of a territorial authority of any level to cooperate with the relevant territorial authorities of other states.

Interregional cooperation outlines the legal framework of the territories second only to the central level. Cross-border cooperation clearly means the cooperation of adjacent territories of neighboring states, i.e. the presence of a border between cooperating territories is decisive (Mikula, 2004).

Interregional cooperation is a powerful tool for solving regional problems. It is a component of a comprehensive, carefully calculated mechanism of regional development, which has an implementation strategy. The main tasks of the development of interregional cooperation are:

- development and strengthening of interregional cooperation,

województwa muszą wykorzystać dotychczasowe doświadczenia i współpracę do rozwoju powiązań gospodarczych, naukowych i kulturalnych, zwłaszcza w obszarach, które podniosą konkurencyjność, takich jak edukacja, kultura, ochrona środowiska, infrastruktura, transport i przedsiębiorczość (Charucka, 2016).

K. Zapolska analizowała podstawy prawne bezpieczeństwa środowiskowego oraz problematykę bezpieczeństwa środowiskowego w kontekście strategii bezpieczeństwa narodowego RP. Badaczka dowodzi, że bezpieczeństwo środowiskowe jest stanem środowiska naturalnego, który jest wolny od zagrożeń naruszających równowagę jego ekosystemów i biosfery. W tak rozumianym bezpieczeństwie środowiskowym podkreśla się ogromną rolę działań prewencyjnych, przyszłościowego myślenia i współpracy międzynarodowej w opracowywaniu standardów służących stabilizacji sytuacji środowiska naturalnego (Zapolska, 2015).

Zasadniczym celem Zielonej Europy jest ochrona źródeł utrzymania ludzi i osiągnięcie transformacji społecznej zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ, Konwencją o różnorodności biologicznej, Europejskim Zielonym Ładem, porozumieniem paryskim, unijną strategią na rzecz bioróżnorodności do 2030 r., Europejską konwencją krajobrazową oraz strategią leśną UE. Priorytetem jest stworzenie bardziej ekologicznych warunków życia, osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz zapewnienie bezpieczniejszych (odpornych) miast i regionów. Szczególną rolę w tym zakresie powinny odgrywać regiony przygraniczne (Jakubowski, Miszczuk, 2021).

Pojęcie „współpracy transgranicznej” jest ściśle związane z pojęciem „współpracy międzyregionalnej”. Niektórzy autorzy uznają te formy współpracy regionalnej za tożsame, podczas gdy inni podkreślają, że pierwsza koncepcja jest nieco szersza. Współpraca transgraniczna to wspólne działania mające na celu pogłębianie stosunków gospodarczych, społecznych, naukowych i technicznych, kulturalnych i innych między wspólnotami terytorialnymi a lokalnymi organami wykonawczymi sąsiednich państw w zakresie ich kompetencji nadanych w ustawodawstwie krajowym (o współpracy transgranicznej, 2004 r.) Najszerszą z rozważanych koncepcji jest zatem współpraca międzyregionalna, która określa prawo jednostki terytorialnej każdego szczebla do współdziałania z właściwymi władzami terytorialnymi i innych państw.

Współpraca międzyregionalna określa ramy prawne obszarów na poziomie o jeden stopień niższym niż poziom centralny. Współpraca transgraniczna oznacza współpracę sąsiadujących ze sobą obszarów sąsiednich państw, czyli decydujące

- ensuring sustainable socio-economic development of regions through joint development and implementation of relevant projects and programs,
- environmental protection,
- development of regional infrastructure,
- reduction of interregional disparity between regions (Prospects of development of interregional..., 2017).

Three principles reflecting the ideology of European integration should be the basis of the organization and implementation of the policy on the development of interregional cooperation: partnership, subsidiarity, and the principle of complementarity. Partnership means close coordination of actions between the participants of interregional cooperation, subsidiarity means strengthening of the regional and local level through the delegation of competence to the lowest relevant administrative level. The principle of complementation refers primarily to its application in the accumulation of resources when their sources complement each other.

It is worth noting that interregional cooperation is not limited only to connections and joint actions of regions, which they establish and implement within their framework. An important form of interregional cooperation is direct relationships between the regions of different countries, especially in the field of ensuring environmental safety.

Ukrainian-Polish interregional cooperation is carried out at the level of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing, the Ministry of Foreign Affairs, the Ministry of Infrastructure and the Ministry of Economic Development and Trade. In addition, with the aim of solving key issues of Ukrainian-Polish interregional cooperation at the intergovernmental level, the Ukrainian-Polish Intergovernmental Coordinating Council on Interregional Cooperation was established, which makes decisions on individual issues of interregional cooperation, defines the general directions and main principles of its development, provides the competent authorities of Ukraine and Poland relevant proposals, develops joint activity programs aimed at the development of interregional cooperation and generally coordinates interregional cooperation at the level of the regions of Ukraine and voivodeships of the Republic of Poland.

An important area of interregional cooperation is the signing of bilateral and multilateral agreements. Thus, on May 24, 1993, the Governments of Ukraine and the Republic of Poland signed an agreement on interregional cooperation, in which they agreed that for the purposes of this agreement, the definition of "interregional cooperation" means the activities of regional state administration bodies and local

znaczenie ma w tym przypadku granica dzieląca współpracujące obszary (Mikula, 2004).

Współpraca międzyregionalna jest potężnym narzędziem rozwiązywania problemów regionalnych. Jest elementem kompleksowego, starannie skalkulowanego mechanizmu rozwoju regionalnego, któremu towarzyszy strategia realizacji. Główne zadania realizowane w ramach rozwoju współpracy międzyregionalnej to:

- rozwój i wzmacnianie współpracy międzyregionalnej,
- zapewnienie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego regionów poprzez wspólne opracowywanie i wdrażanie odpowiednich projektów i programów,
- ochrona środowiska,
- rozwój infrastruktury regionalnej,
- zmniejszanie dysproporcji międzyregionalnych między regionami (Perspektywy rozwoju międzyregionalnej..., 2017).

U podstaw organizacji i realizacji polityki rozwoju współpracy międzyregionalnej powinny leżeć trzy zasady odzwierciedlające ideologię integracji europejskiej: partnerstwo, pomocniczość oraz zasada komplementarności. Partnerstwo oznacza ścisłą koordynację działań między uczestnikami współpracy międzyregionalnej; subsydiarność oznacza wzmocnienie szczebla regionalnego i lokalnego poprzez delegowanie kompetencji na właściwy najniższy szczebel administracyjny. Zasada komplementarności odnosi się przede wszystkim do jej zastosowania w gromadzeniu środków, gdy źródła ich pozyskiwania wzajemnie się uzupełniają.

Warto zauważyć, że współpraca międzyregionalna nie ogranicza się jedynie do powiązań i wspólnych działań regionów, które regiony podejmują i realizują w swoich własnych ramach. Ważną formą współpracy międzyregionalnej są bezpośrednie relacje między regionami różnych państw, zwłaszcza w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa środowiskowego.

Ukraińsko-polska współpraca międzyregionalna prowadzona jest na szczeblu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Mieszkalnictwa, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Infrastruktury oraz Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego i Handlu. Z myślą o rozwiązaniu kluczowych kwestii ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej na szczeblu międzyrządowym powołano też Ukraińsko-Polską Międzyrządową Radę Koordynacyjną ds. Współpracy Międzyregionalnej, która podejmuje decyzje w poszczególnych kwestiach współpracy międzyregionalnej, określa ogólne kierunki i główne założenia rozwoju współpracy międzyregionalnej, przedstawia właściwym władzom Ukrainy i Polski stosowne propozycje, opracowuje wspólne

self-government bodies aimed at strengthening and developing friendly and good neighborly relationships between the two countries. The parties agreed to promote cooperation in the field of the development of the regions, cities, and rural areas in various spheres of the economy, in particular, nature protection (national and landscape parks, territories and recreation facilities) and environmental protection (fighting water, air and soil pollution).

The state system of environmental protection in both Ukraine and Poland includes state and public authorities and administrations that ensure the implementation of the environmental function and the implementation of the state's environmental policy.

The Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine is the main body in the system of central executive bodies in the formation and implementation of state policy in the field of environmental protection, ecological and radiation safety, waste management, pesticides and agrochemicals, rational use, reproduction and protection of natural resources, atmospheric air, forests, animal and plant life and natural resources of territorial waters, continental shelf and marine economic zone of Ukraine.

The Ministry of Climate and Environment of the Republic of Poland, through its input into national policies, fosters the environment both domestically and globally, and ensures the long-term, sustainable national development with respect of natural heritage and human rights to meet the needs of both the present and the future generations. The Main Inspection of environmental protection of Poland operates on the territory of Poland, which has subdivisions in each voivodeship.

A characteristic feature of the system of state bodies that implement activities related to environmental management and environmental protection activities both in Ukraine and in Poland is the simultaneous application of complex and differentiated approaches to the organization of activities in the field of environmental protection. The use of a management system for separate types of nature use, water use, forest use, etc., is also characteristic of the two countries.

Recently, cooperation in the energy sector between the Republic of Poland and Ukraine has intensified. The Memorandum on Energy Cooperation was signed between the Ministry of Climate and Environment of the Republic of Poland and the Ministry of Energy of Ukraine.

The meetings of the Polish-Ukrainian working group for energy were held at the end of 2022 and at the beginning of 2023. The representatives of Polish and Ukrainian energy companies also attended

programy działań mające na celu rozwój współpracy międzyregionalnej oraz ujęciu ogólnym koordynuje współpracę międzyregionalną na poziomie regionów Ukrainy i województw RP.

Ważnym obszarem współpracy międzyregionalnej jest podpisywanie umów dwustronnych i wielostronnych. 24 maja 1993 r. rządy Ukrainy i Rzeczypospolitej Polskiej podpisały umowę o współpracy międzyregionalnej, w której uzgodniły, że w rozumieniu tej umowy pod pojęciem „współpraca międzyregionalna” rozumie się działania terenowych organów administracji państwowej i organów samorządu terytorialnego zmierzające do umocnienia i rozwoju przyjaznych i dobrosąsiedzkich stosunków między obu państwami. Strony uzgodniły też, że będą promować współpracę w zakresie rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich w różnych sferach gospodarki, w szczególności ochrony przyrody (parki narodowe i krajobrazowe, tereny i obiekty rekreacyjne) oraz ochrony środowiska (zwalczanie zanieczyszczeń wód, powietrza i gleb).

Państwowy system ochrony środowiska zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce obejmuje organy i administracje państwowe i publiczne, które realizują funkcję w zakresie ochrony środowiska oraz politykę państwa w dziedzinie środowiska.

Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych Ukrainy jest głównym organem w systemie centralnych organów wykonawczych, odpowiedzialnym za kształtowanie i realizację polityki państwa w dziedzinie ochrony środowiska, bezpieczeństwa środowiskowego i radiacyjnego, gospodarki odpadami, pestycydów i agrochemikaliów, racjonalnego wykorzystania, odtwarzania i ochrony zasobów naturalnych, powietrza atmosferycznego, lasów, fauny i flory oraz zasobów naturalnych wód terytorialnych, szelfu kontynentalnego i morskiej strefy ekonomicznej Ukrainy.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska RP za pośrednictwem polityk krajowych dba o środowisko w kraju i na świecie oraz zapewnia długofalowy, zrównoważony rozwój państwa z poszanowaniem dziedzictwa naturalnego i praw człowieka w celu zaspokojenia potrzeb zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń. W Polsce działa również Główna Inspekcja Ochrony Środowiska, z oddziałami w każdym województwie.

Cechą charakterystyczną systemu organów państwowych realizujących działania związane z zarządzaniem środowiskiem i ochroną środowiska, zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce, jest jednoczesne stosowanie kompleksowych i zróżnicowanych strategii organizacji działań w zakresie ochrony środowiska. Charakterystyczne dla obu krajów jest również stosowanie systemu zarządzania w odniesieniu

the meeting. The subject of discussion was, among others, the intensification of cooperation in the gas sector, including efforts to increase trade and create opportunities for the development of natural gas and oil supply infrastructure, as well as the implementation of the Khmelnytskaya-Rzeszów electricity interconnection project. Updates were also exchanged on plans to develop energy efficiency, renewable energy sources and the development of the hydrogen economy, as well as cooperation in the nuclear energy sector.

Currently, in the conditions of war in Ukraine, the number of crimes against the environment is increasing, namely, the burning of military equipment; forest fires; spillage of petroleum products or poisonous substances into the soil or water body; emission of poisonous substances into the air, etc.

In this difficult period, cooperation between Poland and Ukraine in the field of the development of environmental monitoring, namely atmospheric air monitoring and water quality control should be promising. It will be the positive environmental changes in the European integration aspect for Ukraine. An important factor in strengthening cooperation should be the implementation of infrastructure projects in terms of increasing opportunities for environmental monitoring, including in the de-occupied territories of Ukraine.

Cross-border Ukrainian-Polish territories are the Volyn Oblast and Lublin Voivodeship. The main environmental problems in Volyn are the accumulation of waste, deforestation and shallowing of lakes. Currently, it is necessary to obtain a scientific justification of the causes of this ecological disaster. This can be done by specialized environmental protection institutes from Ukraine and the Republic of Poland.

In order to solve the environmental problems of the Lublin Voivodeship, it is necessary to form an environmental policy, namely the protection of natural heritage, the rational use of natural resources, the preservation of ecosystems and the provision of ecological safety of the environment. This is implemented with the help of relevant programs, in particular the environmental protection program of the Lublin Voivodeship, the waste management plan, the water management program and the air protection program in urban conglomerates.

An important aspect of the development of Ukrainian-Polish interregional and cross-border cooperation is the involvement of EU funds within the framework of the implementation of individual projects. In this context, it is necessary to single out the Cross-Border Cooperation Program "Poland-Belarus-Ukraine" of the EPIS for 2007-2013 and

do odrębnych form wykorzystania zasobów naturalnych, wody, lasów itp.

W ostatnim czasie nastąpiło pogłębienie współpracy w sektorze energetycznym między Polską a Ukrainą. Ministerstwo Klimatu i Środowiska RP oraz Ministerstwo Energii Ukrainy podpisały memorandum o współpracy energetycznej.

Na przełomie 2022 i 2023 roku odbyły się spotkania polsko-ukraińskiej grupy roboczej ds. energii. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele polskich i ukraińskich firm energetycznych. Przedmiotem dyskusji była m.in. zintensyfikowanie współpracy w sektorze gazowym, w tym dążenie do zwiększenia wymiany handlowej i stworzenia możliwości rozwoju infrastruktury dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej, a także realizacja projektu elektroenergetycznego połączenia międzysystemowego Rzeszów-Chmielnicka. Dzieleno się również aktualnymi informacjami na temat planów wzmocnienia efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii oraz rozwoju gospodarki wodorowej, a także współpracy w sektorze energetyki jądrowej.

Obecnie w warunkach wojny na Ukrainie wzrasta liczba przestępstw przeciwko środowisku, takich jak palenie sprzętu wojskowego; pożary lasów; wycieki produktów ropopochodnych lub substancji trujących do gleby lub wody; emisje trujących substancji do atmosfery itp.

W tym trudnym okresie obiecującą perspektywę powinna dawać współpraca Polski i Ukrainy w zakresie rozwoju monitoringu środowiskowego, czyli monitoringu powietrza atmosferycznego i kontroli jakości wody. Przyniesie to pozytywne zmiany środowiskowe w aspekcie integracji europejskiej dla Ukrainy. Ważnym czynnikiem wzmocnienia współpracy powinna być realizacja projektów infrastrukturalnych ukierunkowanych na zwiększanie możliwości monitoringu środowiskowego, w tym na terenach Ukrainy uwolnionych spod okupacji.

Transgraniczne obszary ukraińsko-polskie to obwód wołyński i województwo lubelskie. Główne problemy środowiskowe na Wołyniu to gromadzenie się odpadów, wylesianie i sflacywanie jezior. Obecnie konieczne jest naukowe wyjaśnienie przyczyn tej katastrofy ekologicznej. Mogą to zrobić wyspecjalizowane instytuty ochrony środowiska z Ukrainy i Polski.

Rozwiązywanie problemów środowiskowych województwa lubelskiego wymaga kształtowania polityki ochrony środowiska, a mianowicie ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, zachowania ekosystemów oraz zapewnienia bezpieczeństwa środowiskowego środowiska. Zadania te są realizowane za pośrednictwem odpowiednich programów, w szczególności programu ochrony środowiska

2014-2020, which is an effective tool for the use of EU funds by local authorities and self-government bodies, as well as non-governmental organizations of both states for the implementation of projects in the field of interregional and cross-border cooperation.

During the full-scale intervention of Russia into Ukraine, the cross-border policy has changed the emphasis and focused regional projects on humanitarian support and military issues. In March 2022, by decision of the European Commission, cross-border cooperation and transnational cooperation with Russia and Belarus were suspended. The European Commission took a course in support of Ukrainian independence and sovereignty, demonstrating a policy of solidarity and cohesion.

In June 2022, the Governments of Ukraine and Poland signed eight agreements on cooperation in the fields of energy, military and defense complex, cross-border and customs cooperation, environmental policy, and reconstruction of Ukraine. To solve the key issues of Ukrainian-Polish interregional cooperation at the intergovernmental level, an institutional mechanism has already been created – the Ukrainian-Polish Intergovernmental Coordinating Council for Interregional Cooperation. The Coordinating Council makes decisions on key issues of interregional cooperation, defines the general directions and main principles of its development, provides appropriate proposals to the competent authorities of Ukraine and Poland, develops joint activity programs aimed at the development of interregional cooperation and generally coordinates interregional cooperation at the level of regions of Ukraine and voivodships Republic of Poland.

Interregional environmental security is defined as such a state of interregional cooperation in which preservation, rational use, reproduction, and improvement of the quality of the natural environment are ensured, and in which the national activity of individual states excludes the infliction of environmental damage on other countries.

województwa lubelskiego, planu gospodarki odpadami, programu gospodarki wodnej oraz programu ochrony powietrza w aglomeracjach miejskich.

Ważnym aspektem rozwoju ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej i transgranicznej jest pozyskiwanie środków unijnych na realizację poszczególnych projektów. Należy w tym kontekście wyróżnić Program Współpracy Transgranicznej „Polska-Białoruś-Ukraina” EPIS na lata 2007-2013 i 2014-2020, który jest skutecznym narzędziem wykorzystania środków unijnych przez samorządy i organy samorządowe, a także organizacje pozarządowe obu państw do realizacji projektów z zakresu współpracy międzyregionalnej i transgranicznej.

W związku z napaścią Rosji na Ukrainę zmieniono punkt ciężkości polityki transgranicznej i ukierunkowano projekty regionalne na wsparcie humanitarne i kwestie wojskowe. W marcu 2022 roku decyzją Komisji Europejskiej zawieszono współpracę transgraniczną i transnarodową z Rosją i Białorusią. Komisja Europejska wspiera niepodległość i suwerenność Ukrainy, realizując politykę solidarności i spójności.

W czerwcu 2022 r. rządy Ukrainy i Polski podpisały osiem umów o współpracy w dziedzinie energetyki, kompleksu wojskowo-obronnego, współpracy transgranicznej i celnej, polityki ochrony środowiska i odbudowy Ukrainy. Utworzono również mechanizm instytucjonalny – Ukraińsko-Polską Międzyrządową Radę Koordynacyjną ds. Współpracy Międzyregionalnej, której powierzono zadanie rozwiązywania kluczowych kwestii w zakresie ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej na szczeblu międzyrządowym. Rada Koordynacyjna podejmuje decyzje w poszczególnych kwestiach współpracy międzyregionalnej, określa ogólne kierunki i główne założenia rozwoju współpracy międzyregionalnej, przedstawia właściwym władzom Ukrainy i Polski stosowne propozycje, opracowuje wspólne programy działań mające na celu rozwój współpracy międzyregionalnej oraz ujęciu ogólnym koordynuje współpracę międzyregionalną na poziomie regionów Ukrainy i województw RP.

Międzyregionalne bezpieczeństwo środowiskowe definiuje się jako taki stan współpracy międzyregionalnej, w którym zapewnione jest zachowanie, racjonalne użytkowanie, odtwarzanie i poprawa jakości środowiska naturalnego, a działalność narodowa poszczególnych państw wyklucza wyrządzenie szkód w środowisku innych państw.

EU's key tools for supporting cross-border cooperation

States such as Poland and Ukraine have considerable experience in establishing and promoting mutually beneficial relationships within the framework of cross-border cooperation. In addition, the cross-border cooperation of Poland and Ukraine corresponds to the main program and planning documents in this area defined in the states, as well as the development strategies and plans implemented at the regional level. The cooperation of the mentioned states takes place, including within the framework of the European Union programs, starting from 2004, when the INTERREG IIIA / TACIS CBC programs for 2004-2006 were active, the projects of 2007-2014 were successfully implemented, and the programs for 2014-2020.

On November 30, 2022, the European Commission approved the Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 Program. This provides an opportunity to continue cross-border cooperation between Poland and Ukraine, to strengthen ties between organizations and residents of border areas, as well as to develop the areas covered by cooperation. The European Commission allocated EUR 170.3 million to the PL-UA Program. Projects in the PL-UA Program will be implemented according to five priorities: Environment (33%), Health (28%), Tourism (25%), Cooperation (9%), and Borders (UAH 5%) (Figure 1).

Kluczowe unijne narzędzia wspierania współpracy transgranicznej

Państwa takie jak Polska i Ukraina dysponują dużym doświadczeniem w nawiązywaniu i promowaniu obopólnie korzystnych stosunków w ramach współpracy transgranicznej. Współpraca transgraniczna Polski i Ukrainy koresponduje również z głównymi dokumentami programowymi i dokumentami, w których nakreślono plany w tym obszarze na poziomie państwa, a także ze strategiami i planami rozwoju realizowanymi na poziomie regionalnym. Współpraca tych dwóch państw, w tym w ramach programów Unii Europejskiej, rozpoczęła się w 2004 r., kiedy to uruchomiono programy INTERREG IIIA/TACIS CBC na lata 2004-2006, z powodzeniem realizowano projekty z lat 2007-2014, a także opracowywano programy zaplanowane na lata 2014-2020.

30 listopada 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła Program Interreg NEXT PL-UA 2021-2027. Umożliwia on kontynuowanie współpracy transgranicznej między Polską a Ukrainą, zacieśnianie więzi między organizacjami i mieszkańcami terenów przygranicznych, a także rozwój obszarów objętych współpracą. Komisja Europejska przeznaczyła 170,3 mln euro na realizację programu PL-UA. Projekty w Programie PL-UA będą realizowane według pięciu priorytetów: Środowisko (33%), Zdrowie (28%), Turystyka (25%), Współpraca (9%) i Granice (UAH 5%) (Rysunek 1).

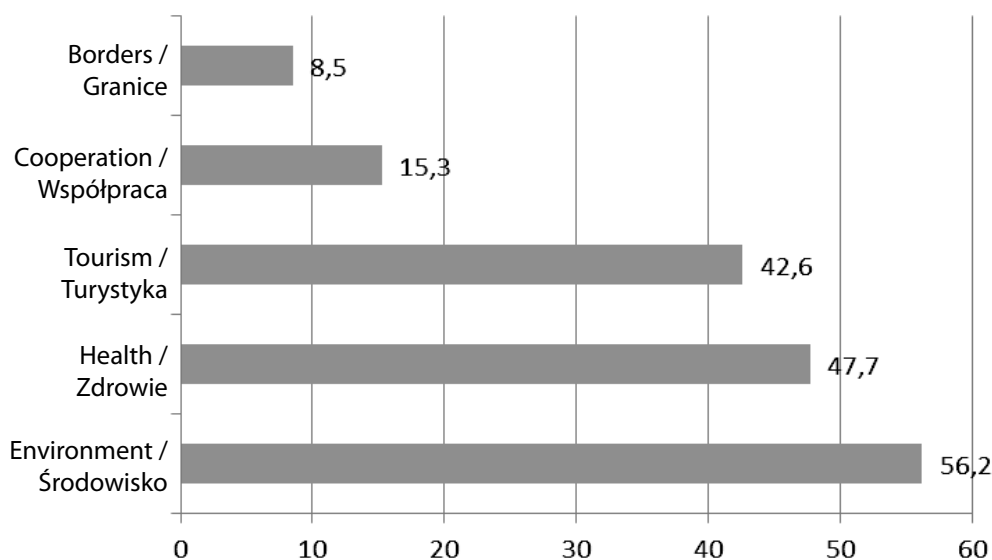

Figure 1. The Priorities of Projects in the Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 Program (million EUR)

Rysunek 1. Priorytety projektów w Programie Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 (mln EUR)

Source: Own elaboration according to the Interreg NEXT Poland-Ukraine 2021-2027.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027.

The program will be implemented within the framework of the tasks of "European Territorial Cooperation", European Cohesion policy ("INTERREG") and the new Neighborhood, International Cooperation and Development Instrument, which will replace the current European Neighborhood Instrument (European Neighborhood Instrument) (Preparation of the program for the years 2021–2027).

Projects must be implemented in a Polish-Ukrainian partnership and have a cross-border nature. As in the current edition of the Program, three types of projects are planned: large infrastructure projects, regular projects, and micro-projects.

The Interreg NEXT Poland-Ukraine 2021-2027 cross-border cooperation program opens opportunities for the implementation of cross-border projects aimed at solving common problems in the field of the environment, including adaptation to climate change, protection, and improvement of the state of water resources, as well as health care and development tourism.

Thus, the initiation of the Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 program proves that interest in EU programs for cross-border cooperation is growing, the number of participants is increasing, and the number of partnerships is increasing. In our opinion, mutual coordination work of national and local authorities and self-governments on the implementation of cross-border cooperation projects should be strengthened. In this way, the effectiveness of the use of available resources will increase, and the implementation of cross-border cooperation projects will enable Ukraine to move closer to the realization of its strategic goal of integration into the European Union.

It should also be noted that the European Commission has approved four new programs with the participation of 10 member states, Ukraine, and Moldova in the amount of 533 million euros of EU funding in 2021-2027 to promote cross-border and transnational cooperation, stimulate the "green" transition and support health care. These programs will receive funding in the amount of 26.2 million euros to strengthen cooperation with Ukraine and Moldova. 215 million euros have been allocated for transnational cooperation in the Danube region, financing of innovations and renewable energy sources, improvement of water resources management and preservation of biodiversity with the help of ecological corridors. 54 million euros is directed to cross-border cooperation between Romania and Ukraine to improve education, health care and nature conservation (EU Cohesion Policy).

The Interreg program is one of the EU's key tools for supporting cross-border cooperation. It

Program będzie realizowany w ramach zadań „Europejska współpraca terytorialna”, europejska polityka spójności („INTERREG”) oraz nowy Instrument Sąsiedztwa, Współpracy Międzynarodowej i Rozwoju, który zastąpi dotychczasowy Europejski Instrument Sąsiedztwa (Przygotowanie programu na lata 2021-2027).

Projekty muszą być realizowane w ramach partnerstwa polsko-ukraińskiego i muszą mieć charakter transgraniczny. Podobnie jak w obecnej edycji programu planowane są trzy typy projektów: duże projekty infrastrukturalne, projekty regularne oraz mikroprojekty.

Program współpracy transgranicznej Interreg NEXT Polska-Ukraina 2021-2027 otwiera możliwości realizacji projektów transgranicznych, których celem jest rozwiązywanie wspólnych problemów w zakresie środowiska, w tym dostosowania do zmian klimatu, ochrony i poprawy stanu zasobów wodnych oraz ochrony zdrowia i rozwój turystyki.

Uruchomienie programu Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 świadczy o tym, że unijne programy współpracy transgranicznej cieszą się coraz większym zainteresowaniem, rośnie liczba ich uczestników i partnerstw. Naszym zdaniem należy wzmocnić wzajemną koordynację działań władz krajowych i lokalnych oraz samorządów w zakresie realizacji projektów współpracy transgranicznej. Można w ten sposób zwiększyć efektywność wykorzystania dostępnych zasobów, a realizacja projektów współpracy transgranicznej pozwoli Ukrainie zbliżyć się do osiągnięcia jej strategicznego celu – integracji z Unią Europejską.

Komisja Europejska zatwierdziła też cztery nowe programy z udziałem 10 państw członkowskich oraz Ukrainy i Mołdawii, na realizację których wyasygnowano 533 mln euro dofinansowania UE w latach 2021-2027, ukierunkowane na promowanie współpracy transgranicznej i transnarodowej, przyspieszenie „zielonej” transformacji oraz wspieranie ochrony zdrowia. Programom tym przyznano 26,2 mln euro na wzmocnienie współpracy z Ukrainą i Mołdawią. 215 mln euro przeznaczono na współpracę ponadnarodową w regionie Dunaju, finansowanie innowacji i odnawialnych źródeł energii, poprawę zarządzania zasobami wodnymi i zachowanie różnorodności biologicznej za pośrednictwem korytarzy ekologicznych. 54 mln euro przeznaczono na współpracę transgraniczną między Rumunią a Ukrainą w celu poprawy edukacji, opieki zdrowotnej i ochrony przyrody (polityka spójności UE).

Program Interreg jest jednym z kluczowych unijnych narzędzi wspierania współpracy transgranicznej. Ułatwia rozwiązywanie wspólnych problemów w obszarach takich jak opieka zdrowotna, środowisko, badania naukowe, edukacja, transport

solves common problems in areas such as health care, the environment, scientific research, education, transport, and sustainable energy. The new Interreg NEXT cooperation programs for 2021-2027 focus on cooperation between the EU and partner countries along the EU's external borders.

Interreg Europe may be able to support the response to any form of crisis (e.g., humanitarian, climatic with heat waves for instance, pandemic) should one emerge during its lifetime. In this respect, at the start of the 2021-2027 programming period, Europe is facing an unprecedented health crisis due to the COVID-19 pandemic, which took hold in spring 2020. This is set to have very severe and long-lasting effects on many economic sectors (e.g., tourism, the cultural and creative sector) and probably on other issues such as a person's choice of transport mode, consumer habits, ways of life, health, etc., in Europe's regions. Over the coming decades, the EU must address the challenges arising from these effects, along with the ecological transition, the digital transitions and demographic change. All these challenges will have strong impacts on a wide range of policy fields at EU, national, regional, and local levels (Interreg Europe 2021-2027).

The effective financial provision management for the environmental protection of the transborder region needs to use a number of tools in accordance with the basic concepts of the sustainable development and integrated management, including scientific, technical and technological means to improve the trans-boundary natural resources system understanding, organizational and institutional tools for the implementation of such management, legal and administrative tools to ensure that the working conditions and regulatory functions that are necessary for the trans-boundary natural resources are in harmony through political borders, economical, financial and fiscal instruments to mobilize the necessary capital investments and ensure the achievement of common goals, training and advanced training of political decision makers, technical and administrative personnel, participation and cooperation tools to ensure a completely transparent exchange of information and the development of long-term cooperation. However, none of these categories of tools can exist on its own, only by combining them can we achieve progress and sustainable results. These tools should be used in the parallel measurement at the local, national, cross-border and international levels (Skorokhod et al., 2022).

Interregional environmental security can also be considered as a process of integration of interregional relationships, which stimulates the

i zrównoważona energia. Nowe programy współpracy Interreg NEXT na lata 2021-2027 są ukierunkowane na współpracę między UE a krajami partnerskimi wzdłuż zewnętrznych granic UE.

Interreg Europa może usprawniać reagowanie na ewentualne kryzysy w różnej formie (np. kryzys humanitarny, klimatyczny w postaci fali upałów, pandemię). Na początku okresu programowania 2021-2027 Europa stanęła w obliczu bezprecedensowego kryzysu zdrowotnego spowodowanego pandemią COVID-19, która wybuchła wiosną 2020 r. To wydarzenie będzie miało bardzo znaczące i długotrwałe skutki dla wielu sektorów gospodarki (np. turystyki, sektora kultury i sektora kreatywnego) i prawdopodobnie w innych obszarach, takich jak wybór środka transportu, zwyczaje konsumenckie, styl życia, zdrowie itp. w regionach Europy. W nadchodzących dziesięcioleciach UE musi stawić czoła wyzwaniom wynikającym z tych skutków, z towarzyszącą transformacją ekologiczną, transformacją cyfrową i zmianami demograficznymi. Wszystkie te wyzwania będą miały znaczący wpływ na wiele dziedzin polityki na szczeblu unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym (Interreg Europa 2021-2027).

Skuteczne zarządzanie rezerwami finansowymi na ochronę środowiska w regionach transgranicznych wymaga wykorzystania szeregu narzędzi zgodnych z podstawowymi koncepcjami zrównoważonego rozwoju i zintegrowanego zarządzania, w tym środków naukowych, technicznych i technologicznych służących lepszemu zrozumieniu transgranicznego systemu zasobów naturalnych, narzędzi organizacyjnych i instytucjonalnych służących realizacji takiego zarządzania, narzędzi prawnych i administracyjnych zapewniających spójność warunków pracy i funkcji regulacyjnych niezbędnych do zarządzania transgranicznymi zasobami naturalnymi, instrumentów ekonomicznych, finansowych i fiskalnych do mobilizacji niezbędnych inwestycji kapitałowych i zapewnienia realizacji wspólnych celów, szkoleń i zaawansowanych instruktaży dla decydentów politycznych, personelu technicznego i administracyjnego, a także narzędzi partycypacji i współpracy zapewniających w pełni przejrzystą wymianę informacji i rozwój wieloletniej współpracy. Żadna z tych kategorii narzędzi nie może jednak istnieć samodzielnie, a postęp i trwałe wyniki można osiągnąć tylko poprzez ich łączenie. Narzędzia te należy wykorzystywać w pomiarach równoległych na poziomie lokalnym, krajowym, transgranicznym i międzynarodowym (Skorokhod i in., 2022).

Międzyregionalne bezpieczeństwo środowiskowe można również rozpatrywać jako proces integracji stosunków międzyregionalnych, który stymuluje tworzenie szczególnych form stosunków

creation of special modes of relationships between countries in order to prevent environmental threats.

Prospective areas of cross-border cooperation in the environmental sphere are:

- conducting research in the field of alternative energy, forecasting the volume of emissions and disposal of pollutants, waste, etc.,
- development and implementation of an integrated system of ecological observations at the interregional level,
- creation and support of complex interregional programs in the field of environmental policy,
- financial support of regional interstate projects, etc.

The deepening of interregional Ukrainian-Polish cooperation in the field of ensuring environmental security requires the following actions, amendments to the Intergovernmental Agreement of Ukraine and the Republic of Poland on interregional cooperation and the Strategy of Ukrainian-Polish interregional and cross-border cooperation in accordance with the changes that occurred after Poland's accession to the EU. In particular, it is worth supplementing the agreement with clauses providing for the possibility of using interregional cooperation between Ukraine and Poland as a tool for ensuring environmental safety.

Agreements on interregional cooperation provide for the creation of joint bodies, within the framework of which it is worth creating working groups to solve specific issues of cooperation, in particular in the field of interregional nature management and environmental safety. It is necessary to give local authorities the authority to tender the selection of projects in this area, to finance them at the expense of the newly created financing system with the involvement of funds from state and local sources, as well as non-state funds and funds from international programs.

In our opinion, it is worth expanding the organizational powers of local authorities and local self-government bodies in the field of interregional cooperation and ensuring environmental safety, giving them greater independence in solving joint tasks of regional development, and it is also necessary to create departments or at least the position of a specialist in interregional environmental safety.

Conclusions

International cooperation in the field of environmental protection plays an important role in ensuring environmental security of the country,

między krajami w celu zapobiegania zagrożeniom środowiskowym.

Perspektywicznymi obszarami współpracy transgranicznej w sferze środowiskowej są:

- prowadzenie badań w zakresie energii alternatywnej, prognozowanie wielkości emisji i unieszkodliwiania zanieczyszczeń, odpadów itp.,
- opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu obserwacji ekologicznych na poziomie międzyregionalnym,
- tworzenie i wspieranie kompleksowych programów międzyregionalnych w zakresie polityki środowiskowej,
- wsparcie finansowe regionalnych projektów międzypaństwowych itp.

Pogłębienie ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa środowiskowego wymaga następujących działań, zmiany umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy międzyregionalnej oraz strategii ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej i transgranicznej w związku ze zmianami, jakie nastąpiły po wejściu Polski do UE. Wspomniane porozumienie warto w szczególności uzupełnić o klauzule przewidujące możliwość wykorzystania współpracy międzyregionalnej między Ukrainą a Polską jako narzędzia zapewnienia bezpieczeństwa środowiskowego.

Porozumienia o współpracy międzyregionalnej przewidują tworzenie wspólnych organów, w ramach których można tworzyć grupy robocze do rozwiązywania konkretnych kwestii dotyczących współpracy, w szczególności w zakresie międzyregionalnego zarządzania środowiskiem naturalnym i bezpieczeństwa środowiskowego. Konieczne jest nadanie władz samorządowym uprawnień do rozstrzygania przetargów na wybór projektów w tym zakresie, ich finansowanie w ramach nowopowstałego systemu finansowania z udziałem środków państwowych i lokalnych, a także funduszy niepaństwowych i środków z programów międzynarodowych.

Warto rozszerzyć uprawnienia organizacyjne władz lokalnych i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie współpracy międzyregionalnej i zapewnienia bezpieczeństwa środowiskowego, nadając im większą samodzielność w realizowaniu wspólnych zadań w zakresie rozwoju regionalnego. Konieczne jest także utworzenie wydziałów lub przynajmniej stanowiska specjalisty ds. międzyregionalnego bezpieczeństwa środowiskowego.

Wnioski

Międzynarodowa współpraca w dziedzinie ochrony środowiska odgrywa istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa środowiskowego kraju,

improvement of international environmental law, harmonization of legislation, national and international procedures, criteria, and standards for environmental quality assessment.

In order to ensure the development of Ukrainian-Polish cross-border cooperation in the environmental sphere and the formation of a system of ecological security of cross-border territories at the regional level, it is necessary to establish partnership relationships in the ecological and economic sphere, to activate ecological and economic international cooperation at various cross-border levels (micro-, meso-, macro-), create a network of cross-border environmental information centers, influence the ecological education of the population of the border regions of neighboring states, etc. Thus, despite the existing interstate problems of a political, legal, economic, or other nature, ensuring the ecological security of cross-border territories is currently urgent. It is in the cross-border regions that ecological security must be ensured, which depends on measures taken not only by one country, but also by neighboring states.

Cross-border cooperation plays an important role in ensuring environmental security. By combining their knowledge, experience and efforts, countries can achieve a common goal as quickly and efficiently as possible. Cross-border environmental security cannot be ensured only by environmental protection actions, but must be synthesized by integrating social, economic, and political efforts. In further scientific research on the development of interregional Ukrainian-Polish cooperation in the environmental sphere, it is worth focusing attention on the study of the sector of environmental goods and services, as well as the role of cross-border cooperation in activating the development of the interregional market of environmental goods and services.

doskonaleniu międzynarodowego prawa ochrony środowiska, a także harmonizacji ustawodawstwa, krajowych i międzynarodowych procedur, kryteriów i standardów oceny jakości środowiska.

W celu zapewnienia rozwoju ukraińsko-polskiej współpracy transgranicznej w dziedzinie środowiska oraz kształtowania systemu bezpieczeństwa środowiskowego obszarów transgranicznych na poziomie regionalnym konieczne jest między innymi nawiązywanie partnerskich relacji w sferze środowiskowej i gospodarczej, aktywizacja międzynarodowej współpracy w zakresie ochrony środowiska i współpracy gospodarczej na różnych poziomach transgranicznych (mikro-, mezo-, makro-), tworzenie sieci transgranicznych ośrodków informacji o środowisku oraz wzmocnienie edukacji ekologicznej dla ludności regionów przygranicznych sąsiednich państw. Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego obszarów transgranicznych jest obecnie wyzwaniem niecierpiącym zwłoki, pomimo istniejących problemów międzypaństwowych o charakterze politycznym, prawnym, ekonomicznym i innym. Bezpieczeństwo środowiskowe w regionach transgranicznych zależy od działań podejmowanych nie tylko przez jeden kraj, ale także przez państwa sąsiednie.

Ważną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa środowiskowego odgrywa współpraca transgraniczna. Państwa mogą osiągnąć wspólny cel szybciej i najskuteczniej, dzieląc się wiedzą i doświadczeniem oraz podejmując wspólne wysiłki. Transgranicznego bezpieczeństwa środowiskowego nie można zapewnić jedynie poprzez działania na rzecz ochrony środowiska, ale wyłącznie w połączeniu z działaniami społecznymi, ekonomicznymi i politycznymi. W dalszych badaniach naukowych nad rozwojem ukraińsko-polskiej współpracy międzyregionalnej w sferze środowiskowej warto skupić większą uwagę na badaniu sektora dóbr i usług środowiskowych, a także roli współpracy transgranicznej w aktywizacji międzyregionalnego rynku dóbr i usług środowiskowych.

References:

1. Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Poland on cooperation in the field of environmental protection (1994). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_073#Text
2. Agreement between the Government of the Republic of Poland and the Government of Ukraine on cooperation in the field of water management in border waters (1996). <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/ukraina-polska-umowa-o-wspolpracy-w-dziedzinie-gospodarki-wodnej-na-16834333>
3. Babinova, O. (2011). *Interregional cooperation: maintenance, forms, role and problems of realization in Ukraine*. Available at: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04\(11\)/11boopru.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04(11)/11boopru.pdf).
4. Kawałko, B. (2011). Wybrane problemy polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej. *Barometr Regionalny*, 2 (24), 35-60. <https://doi.org/10.56583/br.1339>
5. Charucka, O. (2016). Współpraca międzyregionalna i transgraniczna Polski z Ukrainą. *Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula*, 47(2), 34-59. <https://doi.org/10.18276/ptl.2016.34-20>
6. Cross-border Cooperation Program Interreg NEXT Poland-Ukraine 2021-2027. Available at: <https://pro-zahid.com/prohrama-interreg-next-polshcha-ukraina-2021-2027-zatverdzhena-ievrokomisiiei/>

7. Czech, E., Kropiewnicka, M. (2012). Międzynarodowa współpraca polskiego samorządu terytorialnego szczebla powiatowego w zakresie ochrony środowiska realizowanej w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem. *Białostockie Studia Prawnicze*, 12, 185-196. <https://doi.org/10.15290/bsp.2012.12.16>
8. Deepening the Energy Partnership Between Ukraine and Poland will Strengthen European Energy Security. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/pohlyblennia-enerhetychnoho-partnerstva-ukrainy-i-polshchi-posylyt-ievropeysku-enerhetychnu-bezpeku-iaroslav-demchenkov>
9. Dubovych, I. (2005). Ecologization of Transfrontal Relations: Theory and Practice. *Ecologization of Economy and Education as Factor of Steady Development of Society*. Lviv: NLTU.
10. EU Cohesion Policy: Over 530 Million Euros for Territorial Cooperation Including Ukraine and Moldova in 2021-2027. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7370
11. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Available at: <http://www.gios.gov.pl>
12. Interreg Europe 2021-2027. Cooperation Programme Document. Available at: https://www.interregeurope.eu/sites/default/files/2022-02/Interreg_Europe_2021-2027_CP_final_version__September_2021_.pdf
13. Jakubowski, A., Miszczuk, A. (2021). New approach towards border regions in the Territorial Agenda 2030. *Europa XXI*, 40, 11-25. <https://doi.org/10.7163/eu21.2021.40.1>
14. Kravtsiv, V., Zhuk, P. (2015). Conceptual Principles of Forming of Mechanism of Adjusting of Ecological Safety are in a Transborder Region. *Regional economy*, 4, 66-72.
15. Maslova-Lysychkina, N. (2015). *Ecological Safety: Strategy of Long-term Survival*. Available at: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=1083&mode=thread>
16. Mikula, N. (2004). *Between Territory and Transbordering Cooperation*. Lviv: IRD NAN Ukrainy.
17. Mikula, N., Zasadko, V. (2014). *Transbordering Cooperation of Ukraine in the Context of Eurointegration*. K.: NISD.
18. Ministry of Climate and Environment of the Republic of Poland. Available at: <https://www.gov.pl/web/climate/ministry1>
19. Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. Available at: <https://mepr.gov.ua/>
20. Mykhasiuk, I., Fedyshyn, S. (2011). *Transbordering Cooperation in the Conditions of Globalization*. LNU im. Franka, VShP im. V. Khshanovie (Polshcha). Lviv: Ukrainian Technologies.
21. Okunovska, Yu. V. (2022). Cross-border Cooperation with Ukraine in the Conditions of the War. *Bulletin of Vasyl Stus Donetsk National University*, 7, 70-74. <https://doi.org/10.17721/2415-881x.2021.87.218-240>
22. Olishevskaya, Yu. (2018). Peculiarities of cooperation between Ukraine and Poland in the field of environmental protection. *Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Geography*, 4(73), 34-38. <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2019.73.7>
23. On a Transbordering Cooperation. *Legislation of Ukraine* (2004). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>
24. *Preparation of the Programme for Years 2021-2027*. Available at: <https://pbu2020.eu/en/news/1264?fbclid=IwAR31aU%20oWW2Bt2Tl9-e5LEsYSAKdBWjQqg7dUMDHlrQlvfWFoIA5BE9I9LA>
25. *Prospects of Development of Interregional and Transbordering Cooperation of Western Areas of Ukraine* (2017). Available at: <https://eesa-journal.com/2017/04/06/perspektivi-rozvitku-mizhregionalnogo-ta-ranskordonnogo-spivrobitnictva-zaxidnix-oblastej-ukra%D1%97ni/>
26. Skorokhod I., Kukharyk V., Boiar A., Kytsyuk I., Horbach L. (2022). Financial Provision Management for the Environmental Protection of the Transborder Region. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 3 (44), 251-260. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.3.44.2022.3748>
27. *Videoconference of the Polish-Ukrainian Working Group for Energy*. Available at: <https://www.gov.pl/web/climate/videoconference-of-the-polish-ukrainian-working-group-for-energy>
28. *Ways of development of interregional Polish cooperation* (2016). Available at: <http://lv.niss.gov.ua/public/File/1/Babets.pdf>
29. Zapolska, K. (2015). Bezpieczeństwo ekologiczne jako element bezpieczeństwa narodowego RP. W: E. M. Guzik-Makaruk, E. W. Pływaczewski (red.), *Współczesne oblicza bezpieczeństwa* (s. 209-217). Białystok: Wydawnictwo Temida 2.

